

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Риторика та ораторське мистецтво

ОП «ПРАВО»

Шифр за ОП	Назва	Тип	Рівень вищої освіти	Період вивчення		Кількість кредитів	Вид підсумкового контролю
				Рік, коли пропонується вивчення	Семестр		
ОЗП-4	Риторика та ораторське мистецтво	Обов'язкова дисципліна загальної підготовки	Перший (бакалаврський)	1	2	5	Диференційований залік

Мова навчання: українська.

Форми здобуття освіти: очна (денна), заочна

Види навчальних занять: лекція, практичне заняття, консультація.

Методи навчання: словесний, пояснювально-демонстраційний, метод проблемного викладання, репродуктивний та інші відповідно до навчальних занять.

Оцінювання: поточне, підсумкове.

Метою викладання навчальної дисципліни: одержання знань, навичок із технології підготовки до публічного виступу та спілкування, вибору ефективних методів завоювання й підтримання уваги слухачів, контролю над слухацькою аудиторією, удосконалення культури й техніки мовлення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК04	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК06	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК08	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК09	Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН10	Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правової термінології.
ПРН11	Мати базові навички риторики.

ПРН15	Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
ПРН17	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

Засоби діагностики успішності навчання: оцінювання результатів неформальної освіти (онлайн-курси) в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті; підсумкове оцінювання у формі диференційованого заліку, що передбачає комплексну перевірку рівня досягнення програмних результатів навчання.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Риторика як наука і мистецтво

Предмет і завдання курсу. Поняття риторики. Риторика як наука і навчальна дисципліна. Значення риторики у професійній діяльності.

Тема 2. Історія розвитку риторики

Витоки риторики. Антична риторика. Розвиток риторичної думки в Європі та сучасному світі.

Тема 3. Риторична особистість та психологія мовлення

Поняття риторичної особистості. Психологічні чинники ефективного мовлення. Вплив емоцій і переконання.

Тема 4. Риторична техніка та засоби виразності

Засоби риторичної техніки. Мовні та немовні засоби впливу. Інтоніяція, жести, міміка.

Тема 5. Підготовка публічного виступу

Етапи підготовки промови. Структура виступу. Риторична формула. Закони і правила риторики.

Тема 6. Жанри та види ораторських виступів

Класифікація промов. Академічне, ділове, судове, публічне мовлення. Особливості різних жанрів.

Тема 7. Аргументація та мистецтво переконання

Логіка аргументації. Методи переконання. Маніпуляції та їх розпізнавання.

Тема 8. Риторичний дискурс і еристика

Поняття дискурсу. Види суперечок. Еристика як мистецтво ведення дискусії.

Тема 9. Риторика у професійній діяльності

Риторична культура фахівця. Ораторське мистецтво у праві, бізнесі та управлінні. Етика мовлення.

Тема 10. Практика публічних виступів

Самопрезентація. Публічні виступи. Робота з аудиторією. Подолання страху виступу.

Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розвитку навичок публічного виступу, ефективної комунікації, аргументації та переконання, а також формування риторичної культури й професійної мовленнєвої компетентності.

Особлива увага приділяється вдосконаленню техніки мовлення, розвитку ораторської майстерності, подоланню страху публічних виступів, використанню вербальних і невербальних засобів впливу, а також застосуванню риторичних інструментів у професійній юридичній діяльності.

Рекомендовані платформи:

– Coursera (Public Speaking, presentation skills, communication:
<https://www.coursera.org/learn/public-speaking>);

– edX (Rhetoric, persuasive communication, argumentation:
<https://www.edx.org/course/rhetoric-art-of-persuasive-writing-public-speaking>);

– FutureLearn (Presentation skills, speaking with confidence:
<https://www.futurelearn.com/courses/presenting-your-work-with-impact>).

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти. Не є обов'язковими також саме ці курси та можуть бути пройдені інші тематичні курси, тренінги тощо.

Порядок зарахування результатів неформальної освіти:

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за зверненням здобувача в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до 10 балів у межах самостійної роботи.

Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розвитку навичок публічного виступу, ефективної комунікації, аргументації та переконання, а також формування риторичної культури й професійної мовленнєвої компетентності.

Особлива увага приділяється вдосконаленню техніки мовлення, розвитку ораторської майстерності, подоланню страху публічних виступів, використанню вербальних і невербальних засобів впливу, а також застосуванню риторичних інструментів у професійній діяльності (бізнес, право, управління).

Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

Методи навчання на практичних, семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо); практичний, пошуковий метод.

Методи оцінювання: для поточного контролю у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проєктів, творчих завдань, тощо; для підсумкового контролю проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.).

Засоби діагностики результатів навчання. Поточний контроль може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою. Підсумковий контроль передбачає проведення диференційованого заліку.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою:

Поточний контроль та самостійна робота = 60 балів.

Підсумковий контроль = 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60											Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Самостійна робота		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Рекомендована література:

1. Адамович А.Є., Шлеїна Л.І. Посібник-практикум з дисципліни «Основи ораторського мистецтва». Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2021. 93 с.
2. Веселовська Н., Павлов В. Психологія мистецтва переконання: логіка, риторика та деонтологія в дії. Академічні візії. 2025. Вип. 44. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1955>
3. Кацавець Р.С. Риторика і психологія: навч. посіб. Київ: Алерта, 2024. 234 с.
4. Кацавець Р. Мова державних службовців: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Алерта, 2023. 220 с.
5. Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво: підручник. Вид. 3-тє, допов. Київ: Алерта, 2021. 250 с.
6. Кацавець Р.С. Мова всіх основ основа: цитати, тексти, завдання: навч. посіб. Київ: Алерта. 2020. 170 с.
7. Кацавець Р.С. Мистецтво переконання і впливу у суді. DICTUM FACTUM. 2018. № 1. URL: <https://df.duit.in.ua/index.php/dictum/article/view/11>
8. Кацавець Р.С. Риторична культура юристів. DICTUM FACTUM. 2018. № 2. URL: <https://df.duit.in.ua/index.php/dictum/article/view/30>
9. Качак Т.Б. Академічна риторика: підручник для здобувачів вищої освіти. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2023. 216 с. URL: <https://lib-repo.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/24164/1/Качак%20Т.%20Академічна%20риторика.%20Підручник.pdf>
10. Красницька О. Лідерство та риторика у професійній діяльності офіцера. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип 28, Т. 2 С. 181–187. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/28.208672>
11. Мацько О.М. Практична риторика: навч. посіб. Київ: Київський університет, 2019. 239 с.
12. Онуфрієнко Г.С. Риторика: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 625 с.
13. Ораторське мистецтво: підручник / [М.П. Требін, Г.П. Клімова, Н.П. Осипова та ін.]; за заг. ред. М.П. Требіна і Г.П. Клімової. Харків: Право, 2013. 208 с. https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/1053078/mod_resource/content/1/trebin_m_p_klimova_g_p_red_orators_ke_mistetstvo.pdf
14. Шинкарук В.Д., Теслюк В.М. Основи риторики: навч. посіб. Київ: Вид-во Ліра-К, 2021. 320 с.
15. Теслюк В.М. Основи красномовства: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2020. 523 с.

Викладач: Кацавець Руслан Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права.

Гарант освітньої програми:

Козакова Ірина Віталіївна,

кандидат юридичних наук, доцент